

חג השבועות  
חג הקציר  
זמן מתן תורתנו

חג השבועות

ראשית כל, אפתח במכתב שכתב לי ידידי ר' שמעון שוסטר שליט"א ובו מספר הערות על דברים שכתבתי בעלון הקודם:

(א) המורה נבוכים נמצא בחלק ג' פרק מג ולא פרק מה כפי שצוין בעלון. **תגובתי:** אכן. טעות שלי. תודה רבה.

(ב) עניין "תמימות" נאמר בתורה על השבתות - זאת אומרת על השבועות. והכוונה שלא ימנו סוף של השבוע בו הקריבו את העומר, או התחלה של השבוע האחרון, ואז ספרת 7 שבועות של 37 ימים - אלא שיספרו ממש חמישים יום - כמו שמבואר בתורה - והדבר מוצא ביטוי בנוסח הספירה, שסופרים "יום אחד" מיד כשנכנס היום, ולא מחכים שיתקרב לסופו - אבל שבוע אחד סופרים רק לקראת סוף השבוע, כשכבר התחיל היום השביעי.

**תגובתי:** הערה נכונה. למעשה, אותם מחברים שלמדו מכאן שצריך לספור תיכף בתחלת הלילה כתבו זאת על כל ימי הספירה.

(ג) תשומת לבך לדברי הרמב"ן על פרשת ראה על הפסוק "ושמרת ועשית את החוקים האלה" שלא נתפרש בתורה טעם הספירה - לכן זה נקרא "חוק".

**תגובתי:** מרגלית נאה! אביא כאן את לשון הרמב"ן: ואמר החקים האלה בחג השבועות בעבור שלא נתפרש בתורה טעם מספר שבעה השבועות ומספר החמשים יום והוא לבדו העצרת. עכ"ל. כמובן שאין זה אומר שאיננו יכולים למצוא טעם לחוקי התורה. אגב, מדבריו נראה שלא מתייחס לעצם הספירה, אלא למניין מ"ט יום והוא לבדו העצרת.

כדרכו בקדש מביא הרב שוסטר הסבר מתוק מדבש לעניין היום: (ד) הקשר בין שבועות למתן תורה אינו מן התורה. זה קשר שאנחנו צריכים ליזום. וזה אני למד מדברי רש"י פסחים סח: דבעינן נמי לכם - שישמח בו במאכל ומשתה להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו: זאת אומרת: התורה לא ציוותה, אבל עלינו להראות שאנחנו אוהבים את היום הזה שניתנה בו תורה. וכן בנוסח הפסיקתא אמר הקב"ה לישר בניי, היו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה ואני מעלה עליכם כאילו שאתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה. זאת אומרת שיש אופציה שלא לקרוא בחודש השלישי, אלא פרשה אחרת, כפי תנא קמא במסכת מגילה שקוראים **שבעה שבועות** ואז אומרים בתפילה "זמן קציר תבואתנו" - ויוצאים ידי ציווי התורה - אבל הקב"ה תאב שאנחנו נבוא ונקרא את פרשת בחודש השלישי. **תגובתי:** הרעיון באמת מתקבל על הדעת ונראה מאד נכון. כמדומה שיש מרבתינו האחרונים שכתבו מעין זה.

אך מה שכתב שאם קוראים 'שבעה שבועות' אומרים בתפילה 'זמן קציר תבואתנו', אינו נראה. ודאי שיוצאים ידי חובה מי שדלג תיבות 'זמן מתן תורתנו' וכן מי שאמר תיבות אחרות במקום תיבו אלו, והוא הדין גם בחג המצות ובחג הסוכות מי שלא אמר 'זמן חרותנו' או 'זמן שמחתנו'. החג נקרא 'חג השבועות', והוא 'זמן

מתן תורתנו' (והוא הדין לגבי פסח וסוכות). מאידך, מי שבמקום 'חג השבועות' יאמר 'חג מתן תורתנו', ודאי לא יצא ידי חובת תפילה (ואגב, יתכן שמי שיאמר 'עצרת' במקום חג השבועות, כן יצא ידי חובה, כי כך שמו בלשון חז"ל).

בהזכרת 'חג השבועות' בתפילה ודאי שכוונתנו לחג השבועות עליו דברה התורה, הוא חג הקציר והוא יום הקרבת שתי הלחם.

יצוין כי בברייתא שבסוף מגילה מבואר כי לפי השיטה שקוראים **שבעה שבועות** מפטירים בחבקוק, ובפשטות הטעם הוא בגלל מתן תורה הנזכר בהפטרה זו. גם לפי שיטה זו מזכירים את עניין מתן תורה בחג השבועות. אגב, יתכן שההפטרות הנזכרות בברייתא, הן מהוספה של חכמי התלמוד (לגבי חלק מהן נראה די ברור שזה כך). התייחסתי לכך במקום אחר, ועמי בכתובים עוד חומר בעניין העתיד לראות אור א"ה.

חג הקציר

לצערנו, בזמננו יש דרשנים ו"מעוררים" המנסים לשדר לצבור כאילו הם "מורמים מעם", ואינם זקוקים לענייני גשמיות. הם מנסים להחדיר זאת לתלמידיהם החוזרים על דבריהם. באותם חוגים ניתן לפעמים לשמוע דרשנים השואלים ומקשים שאלות ותמיחות על מצוות מסוימות, ואח"כ מנסים למצוא דרך לתרץ תירוצים שונים. למשל: לפני שנים שמעתי דרשן ששאל מדוע יש לשמוח על הקציר ועל האסיף, ובדברי הבל האריך לבאר שהשמחה אינה לא על הקציר ולא על האסיף, אלא רק על התורה ועל ההתעלות בה. הפוך ממה שקבלנו בתורתנו הקדושה.

כמדומה ששני שרשים לתופעה זו ואלה מתפצלים לכמה ראשים: א. נסיון לצייר כאילו אנו שואפים להיות פרושים לגמרי מהעולם הזה, ולדמיין כאילו אנחנו אכן כבר נמצאים שם. שרש זה משמש אבן נגף גם בקיום מצוות אחרות. ב. ריחוקנו כיום מהעולם החקלאי, מעבודת האדמה, ומכל עיסוק בעניינים אלה. אכן, רוב פרנסתנו כיום אינה נשענת באופן ישיר על עבודת האדמה וכדומה, אך ודאי שמצב גידולי הקרקע בארה"ק ובעולם כולו משפיע ישירות על חיינו.

וכאן אנו מגיעים לתופעה אחרת (התייחסתי לתופעה זו בעבר): כשיש חלילה עצירת גשמים בארה"ק, נקרא הצבור להתפלל על הגשם (אגב, על הטעות שבתוספת התיבה 'ועננו' התפילה זו, הסברתי במקר"א. והדבר פשוט לכל המעיין בסוד ובמש שכתבו שם הב"י והב"ח). במודעות המתפרסמות על ידי חוגים מסויימים, טורחים לציין את העובדה כי יש גם חקלאים שומרי מצוות. חוששים הם שמא אם נבקש גשם, נכשל חלילה בהערכה ואהדה של חקלאים שאינם שומרי מצוות (ומי יודע כמה יהודים התרחקו מתורה ומצוות דווקא בגלל השקעת כל כך הרבה כח ומשאבים כביכול כדי להתרחק מרשעים, ולהתרחק ממי שאינו מתרחק מהם, וכמובן גם מי שלפי דעתם הוא רשע). כמה אטימות יש בצורת חשיבה כזו. הרי כל תינוק מבין שכל יושבי ארה"ק זקוקים לכל התוצרת החקלאית. כנראה גם קו מחשבה עקום זה, תורם רבות לתפיסה המעוותת שהזכרתי.

יצויין כי ב"ה כיום חקלאים רבים בארה"ק כבר שומרים כראוי את המצוות התלויות בארץ. לפי מה ששמעתי, בשמיטה הקודמת רוב בעלי הקרקעות בארה"ק כבר שמרו שמיטה כהלכתה. לאחרונה, רומזים בחוגים מסויימים על כך שאין דעתם נוחה מתופעות ברוכות אלה, אך אכמ"ל.

### בזמן הזה בצפיה לבניין בית המקדש

בעלון קודם הבאתי מה שכבר כתבתי בעבר הטעם לכך שלמעשה בזמן הזה כמעט ואין מזכירים את עניין הקציר, אף שהוא עניינו של חג השבועות: אחרי חרבן ביהמ"ק, לרוב עם ישראל כבר לא היו קרקעות. גם כאן בארה"ק היהודים שלא גלו, קרקעותיהם לא היו שלהם לגמרי, אלא ב"שותפות" מסויימת עם השלטון. ממילא כבר לא הרגישו כל כך שמחה בזמן הקציר. כמו כן, עניין שתי הלחם-המרכז של חג השבועות- כבר לא היה נוהג.

מסיבה זו, שמו את הדגש על העניין קבלת התורה ביום זה, ומסתבר שגם שבזמן שביהמ"ק היה קיים, סמלו במשהו את עניין זה-אף שלא היה זה נצרך כל כך כאשר המרכז של כל יהודי הוא בית המקדש בו שורה השכינה, ולשם עולים לרגל לראות פני ה'.

מסתבר גם שרק לאחר החרבן, החלו לקרא לחג השבועות בשם **עצרת**. כי בהעדר כל סממן המיוחד לחג, אין אנו מסמלים אותו אלא בעשיית יו"ט (במקום אחר ארחיב יותר א"ה בעניין).

בזמננו, ב"ה עם ישראל מתחיל לשוב לארצו. רוב ככל יהודי הגולה יכולים לעלות לארה"ק, ורק מיעוט מהם באמת אנוסים ואין באפשרותם לעלות. אין חולק על כך שהמרכז הרוחני של כל יהודי העולם כיום, הוא כאן בארה"ק. אף קהילות הנמצאות בחו"ל, על פי רוב נמשכים אחר בני ארה"ק ברוב העניינים.

זאת ועוד, כל הסימנים-בין שעל פי דרך הטבע, ובין שלא על פי דרך הטבע הנגלית לכל- מוכיחים כי כיום יותר מתמיד אנו קרובים לבניין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, בב"א ובב"ש.

מסיבות אלו, יש לתת את הדעת על כך שעלינו להתכונן ולהכין את עצמנו כראוי לכך. הדרכים לכך הן רבות. בכמה בתי כנסיות הנהיגו בשנים האחרונות בנוסף על קריאת בחדש השלישי לקרא גם **שבעה שבועות**. זהו אולי שינוי נועז מעט. אך ניתן לתת לכך התייחסות גם בדרכים שונות. למשל: ניתן להוסיף בתפילה או בזמירות ששרים בסעודה, פיוטים שונים השייכים לענייני שתי הלחם, חג הקציר, ביכורים ועוד (ניתן למצא פיוטים כאלה במחזורים שונים). כך אנו עושים גם בקהלתנו בשנים האחרונות. וכל אחד ימצא את האופן המתאים למשפחתו או לקהלתו.

### זמן מתן תורתנו

בעלון קודם הזכרתי את מאמר חז"ל (ר"ה, פ"ד ה"ח) בכל הקרבנות כתיב חטאת ובעצרת אין כתיב חטאת ... כיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם. לצערנו, מצויים בזמננו דרשנים שלא קראו ולא שנו כראוי (רבים מהם מצטטים עניין מסויים שלפי הבנתם כתב השל"ה בחיבורו **מסכת שבועות**, ומתפתחים עניין זה בצורה מוגזמת, אך אילו היו מתעמקים במה שכתב השל"ה בהמשך הדברים לגבי סדר הלימוד, כנראה היתה

**ויהי רצון שנזכה לשמוח כראוי בקבלת התורה בלימודה ובקיום מצוותיה בשמחה**

איכות הלימוד שלהם גדולה הרבה יותר), ולפעמים נכשלים בהבנת מאמרי חז"ל (בפרט כאשר הם מצטטים אותם, כדי להביא ראיות לשטותיהם השונות. לפני כמה שנים שמעתי דרשן אחד שהביא את הירושלמי הזה, ו"הקשה": הרי בפרשת המועדות שבפרשת אמור, כן כתוב 'חטאת'. כמובן שתיירץ מה שתיירץ וכו'. אך כל ילד הקורא מקרא ומבין, ימלא פיו שחוק למשמע שאלה כזו. קשה להאמין, אך כנראה אותו דרשן חשב שבאמת אין קרבן חטאת בשבועות. כנראה חשב גם שאותו שעיר חטאת הנאמר בפרשת המוספים הוא השעיר הנאמר בפרשת המועדות.

כמובן שכוונת הירושלמי היא שבמוספי שאר המועדות כתוב חטאת. ציינתי כבר שכל זה על פי הדרש. אמנם ע"פ הפשט יש לבאר: כיוון שבעצרת יש שעיר חטאת של שתי הלחם הנאמר בפרשת המועדות. לכן כאן לא כתבה התורה 'חטאת', כדי שלא יהיה מקום לטעות ולחשוב שזהו אותו שעיר. לכן לא כתבה התורה 'חטאת', כדי שנבין שמדובר בשעיר כשאר השעירים שבמועדות, ואינו השעיר של שתי הלחם. העיר יידי הגר"א ובר

**שליט"א** איש ירושלים עיה"ק והמקדש, כי על שני שעירים לא כתוב ו' החיבור: של שבועות ושל יו"ט, בשניהם יש שעיר חטאת נוסף. גם על מה שאמרו שם לגבי ר"ה, על פי הפשט מובן למה כתוב 'ועשיתם', כיוון שקודם לו מוסף של ראש חדש הקרב אף הוא באותו יום, עליו נאמר 'תקריבו' (וכפי שנאמר בפסח 'הקרב' ו'עשיה').

### קבלת התורה או קבלת מצות תלמוד תורה

האם יש השלכה הלכתית לכך שזהו זמן מתן תורתנו? בעניין הארכתי בקונטרסי **עבודת חג השבועות**. במשנה מבואר שהרבו אז בסעודה גם בליל יו"ט (ביום עצמו בכל מקרה מרבים בסעודה), ויש מרבתינו הראשונים שפירשו שהטעם הוא בגלל יום שנתנה בו תורה. בתלמוד מבואר בפירוש שמטעם זה מרבים בסעודה. בריבוי הסעודה מראים את השמחה שבקבלת התורה.

בדבר זה נכשלים רבים, וממנהג שנהג על ידי יחידים, עושים עיקר היום. יש המנסים ליצור אווירה כאילו בחג השבועות יש ללמוד בכל רגע נתון, ורק בשביל הסעודה מפסיקים מהלימוד, ויושבים לסעודה כמי שכפאו שד. למעשה, גם במה שאמרו 'הכל מודים בעצרת דעינן

נמי לכס', אין נפק"מ. ההלכה כר' יהושע ששמחת יו"ט מצוה. ההנהגה הנזכרת מתאימה אולי לשיטת ר' אליעזר בכל יו"ט אחר חוץ משבועות.

אחת הטעויות שלהם היא שאינם מרגישים באמת את השמחה של 'אשרינו מה טוב חלקנו', ואינם מבינים שהשמחה היא על **קבלת התורה**, לא על קבלת מצוות תלמוד תורה. מסיבה זו הם ינסו להבין מה שייכות הנשים לחג, וכמובן אי אפשר בלי לחשוב על כאלה שלא זכו לשבת וללמוד תורה כפי שרצו. אך כמובן שלכל

עם ישראל יש סיבה לשמוח עם התורה אם מקיים מצוותיה. כמה חבל שיש המנסים לשכנע כאלה שלא זכו לשבת באהל של תורה ש"לפחות בליל שבועות תנצלו את הזמן". אדרבה, היושבים ולומדים כראוי, זה הזמן לתת להם להרגיש את השמחה. אלה שעדיין לא זכו לכך, אם יתנו להם להבין ולהרגיש את השמחה בקבלת התורה, יש הרבה יותר סיכוי שדבר זה יגרום להם ביום מן הימים לשבת באהלה של תורה.

להערות והארות בענייני העלון:

יחזקת נוימן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com. וכן בקו **התורה והמצוה** 0773541079 ניתן לתרום (גם הנצחות לע"נ, להצלחת, וכד') בעמדות **נדרים פלוס**: 'עדת יראים-אוטוריטי' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחבורים'.

**זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אוטוריטי מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב):**

**חג השבועות-חג הקציר-זמן מתן תורתנו הבעל"ט ושב"ק פרשת נשא:**

מנחה בחול: 7:20. מנחה בעיו"ט: 6:55. שחרית ביר"ט ובשב"ק: 8:30. מנחה ביר"ט ובשב"ק: 6:45. ערבית מוצש"ק: 8:05. שאר זמני החג, מתפרסמים בתדפיס המחולק לבני קהלתנו הקדושה

**בהעלותך: מנחה בחול: 7:25. מנחה בעש"ק ובשב"ק: 6:50. ערבית מוצש"ק: 8:05.**

**יבנה המקדש: נשא: כהונה: יהויריב לוי: יוסף. השיר: הזיו לך ואז ישיר. מסכת שבת: א. בהעלותך: כ: ידעיה. ל: גדליהו.**